VIAŢA PE JUMĂTATE

DIMITRIE LUPU

Întîmplarea îi aruncase pe un teren viran de lîngă un rachetodrom de tranzit, pe o planetă nelocuită. Oamenii veneau rar pe aici, mereu grăbiţi: remediau defecţiunile vehiculelor lor urlătoare, alimentau, se debarasau de conteinerele goale ori alte lucruri de prisos şi alergau mai departe, mînaţi de timpul lor atît de perisabil.

O.R.-007 zăcu multă vreme pe acel maidan, printre tot felul de tinichele nefolositoare, deteriorîndu-se încet, dar sigur, sub meandrele climei. Timp de 174 de ore terestre îi îngheţa uleiul fin pe la toate încheieturile, iar alte 174 se prăjea sub un soare demenţial care-i scorojea pigmentaţia şi aproape că-i lichefia mădularele. Prin ochii săi lenticulari, O.R. privea cerul verde-încenuşat al planetei, ostil în aparenţă, însă orb şi indiferent în fapt, şi – destul de rar – cîte o frumoasă rachetă strălucitoare, plină de viaţă, asolizînd şi plecînd de pe rachetodromul de alături.

Dar într-o zi un robot-stivuitor îi aduse pe lamele sale greoaie, aruncîndu-l peste mormanul de fiare vechi, un companion. O.R. se echilibră cu greu într-un cot şi privi mogîldeaţa portocalie care zăcea răstignită nefiresc sub văpaia teribilei amiezi. Portocaliul, o ştia din îndelungata sa experienţă, era culoarea celor de la munci brute: foraje, minerit, construcţii subterane şi altele de acest fel. În curînd soarele avea să înnegrească frumoasa culoare portocalie, să crape derma, s-o strîngă în mici cîrlionţi zgribuliţi, s-o pîrjolească, s-o spulbere.

O.R. lăsă cerul în pace şi îşi concentră atenţia asupra noului

sosit. Deşi acesta nu făcu nici cea mai neînsemnată mişcare tot timpul cît îl observă el, O.R. înţelese totuşi că i se dăduse un tovarăş viu. Viu cît şi el însuşi, dacă se putea spune că el mai era viu.

Tîrziu, cînd oamenii şi vehiculul lor vrăjit plecaseră spre alte zări mai ospitaliere, O.R. făcu o timidă încercare de a lua legătura cu portocaliul:

— Hei! şopti el şuierat. Hei! Minorule, eşti viu?

— Nu cine ştie ce, fu răspunsul primit pe un ton de amară ironie.

— De unde vii?

— Alcor.

— Cum e pe acolo?

— Ca peste tot.

Tăcură un timp. O.R. constată pentru sine că se alesese cu un coleg nu prea comunicativ.

— Ce făceai pe nava aia? reluă el.

— Prospecţiuni geologice.

— Dar lasrongenele de pe navă? De ce nu explorau ele?

— Cineva trebuia să ia şi probe la sol.

Discuţia se întrerupse din nou. Portocaliul răspundea scurt şi la obiect, însă fără chef. Soarele ardea în crucea amiezii, nemilos. O.R. reuşi să se stabilească pentru cîteva secunde într-o palmă, cu capul deasupra ruginiturii care-i ţinea umbră:

— Nu prea ai chef de vorbă.

— Nu.

— Dă-te la umbră, e mai bine la umbră.

— Ştiu şi eu că-i mai bine la umbră.

— Centrul Mişcării?

— Da.

— La mine-i de vină Centrul de Echilibrare.

*

* *

Şedeau amîndoi la umbra unui tanc în care încăpuseră cîndva cîteva zeci de tone de combustibil lichid. Tancul avea fundul mîncat de rugină, dar lor nu le păsa, se simţeau bine împreună. O. R. trudise cîteva zile în şir pînă reuşise să-şi pună proaspătu-i prieten la adăpost de razele sfredelitoare ale soarelui. Îl rezemase în poziţie şezînd, cu spatele sprijinit de izolaţia rezervorului, iar el însuşi se aşezase alături cu faţa spre cer. Îşi treceau vremea discutînd despre expediţiile la care luaseră parte, despre muncile pe care le făcuseră, despre… Despre oameni, în fond, ori încotro îi duceau amintirile. Mereu şi mereu despre oameni. Nu-i urau pe oameni şi nici măcar nu le purtau ranchiună pentru că îi abandonaseră acolo, printre tinichele ruginite şi gunoaie. Oamenii sînt atotputernici şi capricioşi; nişte zei cam fluieră-vînt; pot să-ţi dea viaţă, dar ţi-o şi pot lua, chiar înainte de a folosi ceva de pe urma muncii investite în tine; la nevoie te pot transforma ori numai reprograma pentru o altă muncă; dar pot la fel de bine şi să te uite stocat în vreun depozit. Ori pot, ca în cazul lor, să te arunce la deşeuri pentru o defecţiune minoră. Se slujesc şi ei de logică binară, însă într-un fel mult mai subtil, care, văzut prin prisma maşinilor, fie ele şi cibernetice, nu poate fi clasificat decît capricios.

— Îi ştiu pe oameni, zise minerul cu o undă de regret în glas. În mina de pe Tianna, unde am lucrat 86 de ani, erau mereu cîţiva oameni. Fiii lor îmi ziceau Slims, pentru că îmi plăcea să mă joc cu ei. Cînd ajungeau şi ei oameni, tot Slims îmi ziceau. Mă băteau pe umăr şi-mi spuneau: Bravo, Slims bătrîne, te ţii tare! Şi mă ţineam tare pentru că-mi plăcea să-i aud zicîndu-mi Slims.

O.R. privea cerul verde-încenuşat al planetei şi nu i se mai părea atît de ostil.

— Slims e un nume peltic, zise, dar sună frumos.

*

* *

Soarele scăpătase spre orizont şi o dată cu umbrele lungi sosea un răstimp de temperatură moderată, cînd metal, piatră sau materie organică se puteau simţi la largul lor pe solul planetei. Era timpul cel mai bun pentru oameni şi frumoasele lor vehicule. Apoi cădea întunericul cu stele tăioase de atîta ger, de-ţi venea să te contracţi pînă nu mai rămînea nimic din tine.

O.R. se stabiliză într-un cot şi privi spre rachetodrom. Acolo forfoteau acum oamenii aceia capricioşi.

— De mult n-am mai văzut o rachetă pe aici.

— Da, aprobă Slims, de mult.

— Ştii ce plan am conceput?

— Nici un plan nu-i mai bun decît propunerea mea, O.R.

— Dar nu pot accepta, Slims, nu mai insista.

— Ba poţi, eu şi cu Centrul de Echilibrare şi fără el…

— Un Centru de Echilibrare e mai căutat decît un Centru de Mişcare, ştii prea bine. Într-o zi un om te-ar putea recupera.

— Sigur, pentru ei ar fi o joacă să ne depaneze. Numai că n-or s-o facă atîta timp cît n-o să fie rentabil. Dacă m-aş putea mişca!

O.R. căzu cu faţa în jos. Îi trebui o jumătate de noapte pentru a se întoarce pe spate. Cu mişcările mici care nu-i angajau tot corpul se descurca mult mai uşor. Între timp oamenii dispăruseră în tării urmaţi de zgomotul puternic al vehiculului lor. Veneau şi plecau după reguli care scăpau total înţelegerii celor doi roboţi.

— M-am gîndit la oameni, reluă Slims după un răstimp. Odată s-a surpat o galerie, asta era pe Voltec, şi a prins şi doi oameni. Fiecare a rămas cu numai cîte o jumătate de viaţă în el, ca noi acum. Ei, ce crezi că au făcut?

— Doar nu vrei să spui că?…

— Ai înţeles perfect, îl întrerupse Slims. Exact asta au făcut, O.R., un om şi-a reluat imediat viaţa normală, întreagă. Şi de cîte ori îl vedeam, eu ştiam că şi celălalt, cel care-i cedase ceva din el, e pe aproape.

*

* *

O. R. săpă o vizuină în sol şi îl cără acolo pe Slims. Slims însuşi îi explicase cum trebuia să arate o astfel de locuinţă primitivă pentru a-l apăra de gerul năprasnic al nopţilor şi de căldura lichefiantă a amiezilor. O.R. îi îndeplini toate indicaţiile cu sfinţenie. Slims procedase ca un adevărat om; renunţase la Centrul său de Echilibrare pentru a deveni el, O.R., un robot întreg, util, la dispoziţia oamenilor.

— Am să le spun oamenilor că ai procedat ca ei, Slims.